

นบปพิเศษ หน้า ๑

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๓ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๘๘

พระราชบัญญัติ

พรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๔๘๘

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๖ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘

เป็นปีที่ ๑๐ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรมีกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้โดยคำแนะนำและยินยอมของสภาผู้แทนราษฎร ดังต่อไปนี้

ฉบับพิเศษ หน้า ๒

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๑ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๘๘

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติ
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๔๘๘”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจาก
วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่
ห้าร้อยคนขึ้นไป หรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่สิบคน
ขึ้นไป ย่อมตั้งพรรคการเมืองได้โดยจดทะเบียนต่อสำนักงาน
ปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย

มาตรา ๔ คำขอจดทะเบียนต้องมีรายการดังต่อไปนี้

- (๑) ชื่อของพรรคการเมือง
- (๒) กำหนดนโยบายของพรรคการเมือง
- (๓) ที่ตั้งสำนักงานใหญ่ของพรรคการเมือง
- (๔) ชื่อของหัวหน้าและเลขาธิการพรรคการเมือง
- (๕) ลายมือชื่อของผู้ตั้งพรรคการเมือง

ให้ส่งข้อบังคับว่าด้วยวิธีการจัดการพรรคการเมืองไปกับ
คำขอจดทะเบียนด้วยสามฉบับ

มาตรา ๕ พรรคการเมืองย่อมตั้งสาขาได้โดยแจ้งที่ตั้ง
สำนักงานสาขาต่อสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๙๘

มาตรา ๖ สมาชิกของพรรคการเมืองต้องมีสัญชาติไทย

มาตรา ๗ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงในรายการดังที่ระบุไว้ในมาตรา ๔ (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) หรือมีการเลิกพรรคการเมือง ให้นำข้อความที่เปลี่ยนแปลงหรือการเลิกพรรคการเมืองนั้นไปจดทะเบียนภายในสามสัปดาห์

ในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับว่าด้วยวิธีการพรรคการเมือง ให้ส่งข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไปยังสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย สามฉบับ

มาตรา ๘ เมื่อสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย ได้รับคำขอจดทะเบียนตามความในมาตรา ๔ หรือมาตรา ๗ ถ้ากำหนดนโยบายหรือข้อความที่เปลี่ยนแปลงกำหนดนโยบายของพรรคการเมือง และข้อบังคับว่าด้วยวิธีการพรรคการเมืองหรือข้อบังคับที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมนั้นไม่ฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๙๕ หรือบทกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ให้รับจดทะเบียนโดยพลัน ทั้งนี้ต้องแจ้ง

ฉบับพิเศษ หน้า ๔

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๘๘

ให้ผู้มีชื่อเป็นหัวหน้าพรรคการเมืองทราบเป็นหนังสือภายใน
กำหนดเจ็ดวันนับแต่วันขอจดทะเบียน

มาตรา ๘ ในกรณีที่สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง
มหาดไทย ไม่ยอมจดทะเบียน ผู้ขอจดทะเบียนมีสิทธิยื่นคำ
ร้องขอให้ศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดว่าการ ไม่ยอม จดทะเบียน
เป็นไปโดยมิชอบด้วยมาตรา ๘ และขอให้สั่งให้จดทะเบียน

คำร้องขอดังกล่าวในวาระแรกให้ยื่นต่อศาลแพ่ง เมื่อ
ศาลแพ่งได้รับคำร้องขอดังกล่าว ให้ดำเนินการพิจารณาตาม
ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยมิชักช้า แล้วให้
รับส่งสำนวนและความเห็นไปยังศาลฎีกาเพื่อวินิจฉัยชี้ขาด

เมื่อศาลฎีกาวินิจฉัยชี้ขาดอย่างใดแล้ว ให้ส่งสำเนา
คำวินิจฉัยชี้ขาดไปให้สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง
มหาดไทย ปฏิบัติ

การดำเนินคดีตามความในมาตรานี้ ให้ยกเว้นค่าธรรมเนียม

มาตรา ๑๐ ในกรณีที่สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวง
มหาดไทย ได้จดทะเบียนพรรคการเมือง ราชการที่เปลี่ยนแปลงหรือการเลิกพรรคการเมือง ให้ประกาศข้อความนั้นใน
ราชกิจจานุเบกษา

ฉบับพิเศษ หน้า ๕

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๑ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๘๘

มาตรา ๑๑ พรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ นอกจากจะมีสิทธิดำเนินกิจการของพรรคการเมืองและกิจการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามกำหนดนโยบายของพรรคการเมืองแล้ว ให้มีสิทธิเฉพาะดังกล่าวต่อไปนี้

(๑) สิทธิที่จะรับเงินค่าบำรุงจากสมาชิกเป็นรายเดือนไม่เกินเดือนละหนึ่งร้อยบาท หรือครั้งเดียวไม่เกินห้าพันบาท และค่าธรรมเนียมอื่นซึ่งเก็บครั้งเดียวไม่เกินหนึ่งร้อยบาท

(๒) สิทธิที่จะรับเงินและทรัพย์สินซึ่งผู้มีสิทธิเลือกตั้งอุทิศให้

(๓) สิทธิที่จะได้มาซึ่งสถานที่สำหรับตั้งสำนักงานแห่งใหญ่และสำนักงานสาขา และเครื่องมือเครื่องใช้ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง

มาตรา ๑๒ พรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนตามบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ อาจเป็นโจทก์ เป็นจำเลย หรือดำเนินคดีอย่างอื่นในศาล ในนามของพรรคการเมืองในทางแพ่งได้ และเพื่อประโยชน์แห่งมาตรานี้ ให้หัวหน้าพรรคการเมืองเป็นผู้แทนของพรรคการเมือง

ฉบับพิเศษ หน้า ๖

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๘๘

มาตรา ๑๓ พรรคการเมืองใด

(๑) กระทบการฝ่าฝืนบทบัญญัติมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พุทธศักราช ๒๔๘๕

(๒) กระทบการฝ่าฝืนบทกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๓) ละเว้นไม่จดทะเบียนให้ถูกต้องตามบทแห่งพระราชบัญญัติ^๕ หรือ

(๔) กระทบการฝ่าฝืนมาตรา ๑๑

พนักงานอัยการจะร้องต่อศาลขอให้สั่งให้เพิกถอนการจดทะเบียนพรรคการเมืองนั้นเสียก็ได้ และถ้าศาลเห็นว่าพรรคการเมืองกระทบการดังกล่าวใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ให้ศาลสั่งเพิกถอนการจดทะเบียนพรรคการเมืองนั้นเสีย

ให้สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงมหาดไทย ประกาศการเพิกถอนการจดทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา^๕ ในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๔ ให้ถือว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือเลขาธิการพรรคการเมืองเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ฉบับพิเศษ หน้า ๗

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๕๘

มาตรา ๑๕ ในกรณีเลิกพรรคการเมือง หรือพรรคการเมือง
ถูกเพิกถอนการจดทะเบียน ให้คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน
มีอำนาจชำระบัญชีและสินทรัพย์ที่เหลือนั้นให้โอน ไปให้แก่
องค์การสาธารณกุศลตามที่ได้ระบุไว้ในข้อบังคับว่าด้วยวิธีการ
ของพรรคการเมือง หรือถ้าไม่ได้ระบุไว้ ก็ให้สินทรัพย์ที่เหลือ
นั้นตกเป็นของรัฐ

มาตรา ๑๖ บุคคลซึ่งไม่มีสัญชาติไทยผู้ใด ให้เงินหรือ
ทรัพย์สินแก่พรรคการเมืองก็ดี สมัครเข้าเป็นสมาชิกของ
พรรคการเมืองก็ดี มีความผิดต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่ง
หมื่นบาท หรือจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือทั้งปรับทั้งจำ และ
ให้ศาลสั่งให้ริบเงินหรือทรัพย์สินนั้นด้วย

มาตรา ๑๗ บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยสมาคมไม่ใช่
บังคับแก่พรรคการเมืองซึ่งได้จดทะเบียนตามบทแห่งพระราช
บัญญัตินี้

มาตรา ๑๘ ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการ
ตามพระราชบัญญัตินี้

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

จอมพล ป. พิบูลสงคราม

นายกรัฐมนตรี

ฉบับพิเศษ หน้า ๘

เล่ม ๗๒ ตอนที่ ๗๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๘ กันยายน ๒๔๘๘

หมายเหตุ:— เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยมาตรา ๒๖ ได้ให้เสรีภาพบริบูรณ์ในการตั้งพรรคการเมืองภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย แต่กฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองยังไม่มี จึงเป็นการสมควรที่จะมีกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองขึ้น เพื่อให้การจัดตั้งพรรคการเมืองเป็นไปอย่างมีระเบียบเรียบร้อย และให้ความมั่นใจแก่ผู้ที่ใช้เสรีภาพในการตั้งพรรคการเมืองด้วย โดยมีให้ต้องหวาดเกรงว่าจะได้มีการนำกฎหมายว่าด้วยสงครามมาใช้บังคับแก่พรรคการเมือง